

9789953404242

جویبار حکمت

مجموعه سخنان کوتاه و حکیمانه

دکتر محمدرضا بختیاری
عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور

انتشارات
میلاد

شماره پ ۹۸۸۱

Copyright Protected

جویبار حکمت

مجموعه سخنان کوتاه

نگارش:

دکتر محمدرضا بختیاری

عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور ارومیه

سال

۱۳۹۶

سرشناسه: بختیاری، محمدرضا، ۱۳۴۲
عنوان و نام پدیدآور: جویبار حکمت : مجموعه سخنان کوتاه/ نگارش محمدرضا بختیاری.
مشخصات نشر: ارومیه : میلاد سرخ، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۱۵۰ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۵۹۴-۸-۹
قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: نکته‌گویی‌ها و گزینه‌گویی‌ها
موضوع: کلمات قصار
رده بندی کنگره: PN/۶۲۷۷ /ف ۳ب ۳ ۱۳۹۲
رده بندی دیویی: ۳۹۸/۹ف
شماره کتابشناسی ملی: م ۴۲۳۶۴-۸۴

عنوان: جویبار حکمت
پدیدآورنده و ناشر: دکتر محمدرضا بختیاری
ویراستار: شیوا مصطفی زاده (کارشناس ارشد)
صفحه آرا: مسیحا
نوبت چاپ: چاپ نخست ۱۳۹۶
شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۵۹۴-۸-۹

انتشارات میلاد سرخ، تلفن دفتر انتشارات ۰۴۴/۳۲۲۵۶۱۲۶ و همراه ۰۹۱۴۳۱۵۳۰۱۰
نشانی پخش: ارومیه، خیام جنوبی، کوی یازدهم، نبش کوچه اول پلاک ۱۰، طبقه دوم، واحد
چهارم، صندوق پستی ۵۷۱۴۶۱۷۹۶۴

www.dr-bakhtiary.com
info@dr-bakhtiary.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	سپاس
۳	پیشگفتار
۹	سخنان کوتاه

Copyright Protected

سپاس

بسم الله الرحمن الرحيم
قَوِّ عَلَى خِدْمَتِ يَا كَرِيمِ
ای ز وجودت همه پیدا شده
چشم بصیرت بتو بینا شده
از صفتت خلق فرو مانده اند
«مَاعَرَفَ اللهُ» بخود خوانده اند
ای که از اندیشه ما برتری
باتو تفکر چه کند همسری؟
محرم اسرار زبان بستگان
شافی آلام دل خستگان
چشمه پر نور فرزندگان
روشنی دیده بینندگان
داور و روزی ده یوم الحساب
یکتب الاعمال بِامِ الْکِتَابِ
جز تو کسی را به جهان راه نیست
هیچکس از ذات تو آگاه نیست
از کرمت بود وجود و حیات
جلوه نمودی به همه کائنات
دامگه دلشدگان موی تست
بند رهایی خم گیسوی تست
نوحه گرت عالم و «کلّ عباد»
حمد و ثنا از همگان بر تو باد
چون قلم وصف درآمد به دست
حرمت معشوق نباید شکست
از جبروتت چه کسی دم زند؟
بنده همان به که سخن کم زند
محترم آن کس که تو روی آوری
بشکند آن کس که بروی آوری
نام ترا خواند نبی از «علق»
بر تو پناهیم «رَبِّ الْفَلَق»

همسفرم بود «امیر سلیم»
 کعبه مقصود نگر ای حکیم
 جرعه‌کش خوان توام ای مجیب
 جرعه فشان بردل شخص غریب
 فکرت من چون سخن آغاز کرد
 از کرمت سفره دل باز کرد
 کار من از طاقت من بیش بود
 نصرت تو بیشتر از پیش بود
 چون که سخن رفت از آن «آفتاب»
 «شمس» تویی ای شه نیکو نقاب
 مرده دلانیم تویی جان ما
 ما همه دیوان، تو سلیمان ما
 از سر خوانت نمکی خورده‌ایم
 حرمت نان و نمکت برده ایم
 رسم نمک چیست؟ وفا داشتن
 حق وفای نمکت کاشتن
 یار نمودی به من عقل «جلیل»
 حکمت «تجلیل» نگر ای جمیل
 بارگهت، قبله گه «حاکمی» است
 ملجاء وی سلسله فاطمی است
 احمد مرسل که سرهنگ بود
 خیل جهان را سر و سرهنگ بود
 بارگهت، درگه «اجالی» است
 قربت تو، منزلتی عالی است
 «نون» و «قلم» بین و بخوان راز را
 «سوره الاسرا» سیر پرواز را
 معدن علم است نبی، باب او
 مثل علی، کشته به محراب، او
 لطف الهی چو شود بر تو یار
 مفتخری در دو جهان «بختیار»
 مؤلف

پیشگفتار

جنیش اول که قلم برگرفت	حرف نخستین ز سخن برگرفت
بی سخن آوازه عالم نبود	این همه گفتند سخن کم نبود
پرده خلوت چو بر انداختند	خلوت اول ز سخن ساختند
در لغت عشق سخن جان ماست	ما سخنییم این طلل ایوان ماست
هر که به زر سکه چون روز داد	سنگ ستد لعل شب افروز داد
تا نکند شرع ترا نامدار	نامزد شعر مشو زینهار
به که سخن دیر پسند آوری	تا سخن از دست بلند آوری

آوازه کلام لقمان حکیم تا حدی است که علاوه بر اینکه در لابلای عظیم-ترین کتاب جاوید الهی جای گرفته بلکه دیگر آثار بشری را مزین ساخته است. شیرینی و عذوبت سخنان حکیمانه را نمی توان کتمان کرد. چرا که آثار سخنان کوتاه در میان فرهنگ‌ها آشکار است. آنچه را که جمله معروف لقمان انجام می دهد.

(لقمان را گفتند: ادب از کی آموختی...) هیچ قاموسی بیان نمی کند.

آنجا که می گوید: (جز راست نباید گفت هر راست نشاید گفت) کدام فرهنگ می تواند این چنین خلاصه و استوار و قوی منظور را معلوم کند. یک سخن کوتاه، حکمی است که درستی و صحت آن نزد همه عقول مسلم و معلوم است و همگان بر درستی آن صحه می گذارند. سخن کوتاه، عبارتی است موجز، روشن و پرمغز که انعکاس و پژواک تجربه است.

به تعبیر دیگر، سخن کوتاه، سروشی است که از تجربه انسان نشأت گرفته است و از عجایب سخنان کوتاه، این است که با همه ایجاز و اختصار و کوتاهی در بیان، کار اطناب را می‌کند و هر جا که از آن استفاده شود بر استحکام و رسایی کلام و شکوه و عظمت گفتار و آراستگی کلام می‌افزاید. گویند: افلاطون هنگام گردش در شهر تاریخی آتیک یونان قدیم، از مشاهده سخنان کوتاهی که در و دیوار شهر کنده شده بود: شگفت‌زده شد و فریاد کشید و گفت: «این شهر به خودی خود یک مکتب بزرگ اخلاقی است». امثال و حکم علاوه بر زیبایی و برازندگی کلام، برخی از وقایع تاریخی و افسانه‌ها و حکایات قومی و ملی را ثبت و ضبط می‌کنند.

فسانه گشت و کهن شد حدیث اسکندر

سخن نوآر که نو را حلاوتی است دگر

فولکلور یا فرهنگ عامیانه، اصطلاحی است که موضوعاتی چون اساطیر، افسانه، حکایات، امثال، حکم، رقص، جادوگری، ترانه‌ها، سرودها و آداب و رسوم رایجی را که از نسلی به نسلی دیگر انتقال می‌یابد، در برمی‌گیرد؛ بنابراین جا دارد قاموسی نیز در گردآوری گفتار توده‌های مردم که نشان از ادبیات شفاهی اقوام مختلف را دارد تدوین گردد. فولکلور یک پدیده ملی و فرهنگی است که در جوار ادبیات کتبی و رسمی ملل جای دارد و درخور بررسی است. ناگفته نماند که نوادر و امثال و حکم ساری و جاری در میان

ملل و اقوام مختلف یک نوع شباهت و یکرنگی باهم دارند که درخور تامل است. وقتی شما یک جمله کوتاه را از یک بزرگی می‌خوانید، گو این که در دل شما می‌نشیند و از ضمیر ناخودآگاه شما خبر می‌دهد. چه بسا گوینده از ملیت شما نباشد. شاید شباهت و همگونی سخنان حکیمانه حاصل پیوند و خویشاوندی نژاد اقوام و یا نقل و قول سینه به سینه از اساطیر کهن آریایی باشد. در حقیقت امثال و حکم خیلی واقعی‌تر و مطمئن‌تر از تاریخ، افکار و عقاید و روحیات مردم را در طول ازمنه مجسم می‌نماید.

برای اینکه به شخصیت و مشخصه‌های فردی کسی آگاه شوید می‌توانید به شیوه سخن گفتن و عباراتی که به کار می‌برد توجه کنید. با ملاحظه نحوه سخن گفتن و شیوه به کار بردن الفاظ و عبارات می‌توانید به طرز تفکرات و ایده‌ها و منش انسان پی ببرید. اگر بخواهید از فرهنگ و ارزش‌های یک ملت و قومی باخبر شوید باید به امثال و حکم و پندار قومی و گفتار عامیانه‌اش توجه نمایید.

امثال و حکم هر ملت و قومی مبین سرچشمه‌های پژوهش در حیات فرهنگی و اجتماعی و سیاسی آن قوم و ملت است. بنابراین برای شناخت دقیق روحیات اجتماعی هر جامعه‌ای می‌توان به سخنان حکیمانه آن قوم رجوع کرد. سخنان حکیمانه هر قومی نشان دهنده اخلاق، افکار، روحیات آن ملت است.

معلوم نیست پدران و مادران و اجداد ما از چه زمانی اقدام به خلق و حفظ سخنان حکیمانه کرده‌اند، اما با این کارشان میراث بزرگی برای بشریت و فرزندان خود به ودیعت نهاده‌اند.

کاری که یک جمله یا سخن کوتاه انجام می‌دهد انتقال آن به وسیله یک کتاب پر حجم میسر نمی‌شود. چرا که یک عبارت کوتاه حسن ختام یک جلسه سخنرانی، چکیده، عصاره ساعت‌ها خطابه و عبارت‌پردازی عالمانه است. سخن حکیمانه، فشرده و خلاصه تمام موضوعاتی است که انسان آن را آزموده و پرورانده است. گفتار حکمی، گاهی از مقولات فلسفی سرچشمه می‌گیرد و بعضاً چون گنجینه‌ای سرشار از تشخیص و تمیز ملت‌هایی است که در طول تاریخ بر اساس تجارب زندگی، گردآمده‌اند و به طور سینه به سینه، از نسلی به نسلی دیگر به ارمغان رسیده‌اند.

سخنان حکیمانه، کلمات و عباراتی هستند که به صورت محاوره به کار می‌روند و چه بسا در لابلای متون نظم و نثر مضبوط نیستند. گردآوری و ضبط سخنان حکیمانه می‌تواند در پیشرفت اوضاع و احوال اجتماعی ملل و نحل به مرور اعصار مؤثر باشد.

وقتی حضرت حق، مقام نبوت را به موسی (ع) عنایت فرمود، حکمت را به خضر ارزانی داشت. اما موسی اصرار داشت تا جرعه‌ای از "جویبار حکمت" بیاشامد، بنابراین به جناب خضر متوسل شد تا از محضر آن حکیم

معنوی بهره‌ای ببرد. بدیهی است که سخنان حکیمانه در میان اقشار مختلف جامعه جذبه خاصی دارد و هر ذوق سلیم مشتاق شنیدن عبارات زیبا و جالب و پر باری است که حکیمانه، گفته یا سروده شده است. روح انسان هرچند در توحش هم باشد مجذوب سخنان حکیمانه است؛ بدین لحاظ امثال و حکم در دل مشتاقان و انسان‌های پاک سرشت تأثیر دوچندان دارد و نشاط خاصی به خواننده می‌دهد.

در این مجموعه‌ای که پیش رو دارید، سعی شده است که از گفته‌ها و عبارات هیچ‌یک از اندیشمندان و بزرگان استفاده نشود اما از آنجا که انسان هر مطلبی که می‌آموزد از پیرامون خود کسب می‌کند و یا از بزرگان و آموزگاران اخلاق یاد می‌گیرد؛ بنابراین آموخته‌های ما چیزی نیست جز اینکه از دیگران و از جامعه به دست آمده است. نگارش این مجموعه در طول چهار سال شکل گرفته است. گاهی یک عبارت کوتاه حاصل مطالعه یک کتاب پر حجم و یا تماشای یک فیلم بلندی بوده است و بعضاً یک تجربه تلخ زندگی و یک اتفاق بزرگ منجر به شکل‌گیری یک عبارت کوتاه شده است. هر جا که موضوع مستقیماً از شخصیتی نقل شده نام وی در پایان جمله ذکر شده است ولی گاهی نقل برخی از ابیات به دلیل عدم دسترسی به گوینده یا وجود تردید در شاعر آن نام برده نشده است. از این که جملات به طور مستقیم به خواننده خطاب شده است از باب نصیحت و اندرز نیست بلکه

تمام گفته‌ها خطاب به نفس است، زیرا نخستین خواننده جویبارِ حکمت، خود نگارنده است و مطمئناً خوانندگان این خرده را بر حقیر نخواهند گرفت زیرا که این عبارات نشأت گرفته از اندیشه‌های جامعه است نه یک فرد، و حاصل پندار، گفتار و کردار آدمی و انعکاس عمل انسان‌ها در جامعه است.

محمد رضا بختیاری

Copyright Protected

سخنان کوتاه

Copyright Protected

- ۱- دیگران را نصیحت نکنید بلکه خودتان را تربیت کنید.
- ۲- از خدا جوییم توفیق ادب بی ادب محروم ماند از لطف رب
بی ادب نه تنها خود را داشت بد بلکه آتش در همه آفاق زد
- ۳- میدان پیروز شد تلاش کنید تا تمام شیوه‌های کاربرد آلات نظامی را بیاموزید.
- ۴- ایاک و مصادقه الاحمق فانه یزید ان ینفک فیضرگ
از دوستی با آدم احمق پرهیز کن، زیرا او وقتی که می‌خواهد به تو نفعی برساند زیان می‌رساند.
دوستی ابله بتر از دشمنی است او به هر حيله که دانی راندنی است
دوستیت مباد با نادان که بود دوستیش آفت جان مولوی
سنایی
- ۵- برای رسیدن به موفقیت‌های مقطعی، از دروغ و تقلب پرهیزید.
- ۶- قبل از اینکه بر دشمن خود فائق آید باید بر وجودتان مسلط شوید.
- ۷- آنان که کم حرف می‌زنند یقیناً سخن زیادی برای گفتن دارند.
- ۸- مناسب‌ترین حربه زندگی سخن گفتن است سعی کنید با مهارت از آن استفاده کنید.
- ۹- قبل از این که از دهانتان کلامی خارج شود چند لحظه تأمل کنید.
- ۱۰- دوستی با مردم دانا نکوست دشمن دانا به از نادان دوست

دشمن دانا بلندت می کند

بر زمین می زند نادان دوست

سعدی

۱۱- هرگاه با شکست و ناکامی روبرو شدید آن را به عنوان تجربه ای در کتاب زندگی خود بنویسید.

۱۲- در برابر منکران لجاجت بخرج ندهید چون وقت خود را هدر می دهید.

۱۳- هرگز نگویید که هم صحبتی ندارید، چون وقتی تنها هستید می توانید با خودتان مثل یک دوست صحبت کنید.

۱۴- از دیگران چیزی را نخواهید، زیرا همه چیز در وجودتان نهفته است.

۱۵- هر کاری در آغاز مشکل به نظر می رسد؛ از انجام آن نهراسید.

۱۶- هرگز در نقاب زندگی نکنید. در خودتان باشید.

۱۷- در فکر این نباشید که شناخته نخواهید شد چون در میدان مبارزه زندگی نقاب از چهره ی شما برداشته خواهد شد.

۱۸- بهشت را به سادگی به شما نخواهند بخشید مگر اینکه زخم ها بپذیرید.

۱۹- ان اغنی الغنی العقل و اکبر الفقر الحقم: بی نیاز کننده ترین سرمایه، عقل و خردمندی، و بزرگترین عامل فقر و ناداری، حماقت است.

آدمی را عقل باید در بدن ورنه جان در کالبد، دارد حمار

سعدی

۲۰- آنان که به حقوق دیگران احترام قائل نمی شوند آدم های سرکشی هستند.

۲۱- با هرکس مطابق با اخلاق او زندگی نکنید بلکه اصول و روش زندگی را

به او یاد بدهید.

۲۲- آنان که می‌گویند که با هرکس مثل او رفتار می‌کنند آدم‌های احمقی هستند چون راه زندگی و منطق همزیستی یک راه دارد که آن هم "حقیقت" است.

۲۳- آنان که ثبات فکری ندارند با هر بادی به هر جانی متمایل می‌شوند.

صبحدم گشتم چنان از باده انوار مست

کافتاب آسا فتادم بر درو دیوار مست

جبرئیل آمد، براق آورد، گفتا برنشین

جام بردستند بحرت، منتظر بسیار مست

برمشستم، برد برچرخم براق برق سیر

دیدم آنجا قطب را با کوکب سیار مست

در گشادند آسمان را و به پیشم آمدند

"ابشروا" گویان ملائک جمله از دیدار مست

مولوی

۲۴- در فکر این نباشید که شما را بستایند بلکه راه روش جدیدی از خود به یادگار بگذارید.

۲۵- در میدان مبارزه زندگی از سنگی استفاده کنید، که توان پرتاب آن را داشته باشید.

۲۶- اساس زندگی خود را بر روی دروغ و تملق بنا نکنید زیرا با

کوچک‌ترین لرزشی نابود می‌شود.

۲۷- انسان بعضی اوقات در بستر نرم نمی‌تواند بخوابد؛ اما روزگاری روی سنگ هم آرام و قرار می‌گیرد که این قسمتی از زندگی وی است.

۲۸- اگر می‌خواهید با اقتدار زندگی کنید، الگوی جامعه خودتان باشید.

۲۹- اگر نمی‌توانید سرمشق و الگوی مناسبی برای دیگران باشید لااقل مقلد خوبی باشید.

۳۰- جای حقیقت را با واقعیت‌ها پر نکنید.

۳۱- اگر بخواهید همواره موفق بنظر برسید سعی کنید یک سروگردن از رقیبان بالاتر باشید.

۳۲- مزده ای دل که مسیحا نفسی می‌آید

که ز انفاس خوشش بوی کسی می‌آید

از غم و درد مکن ناله و فریاد که دوش

زده‌ام فالی و فریاد رسی می‌آید

حافظ

۳۳- اگر زیبا نیستید لااقل زیبا نگاه کنید.

۳۴- اگر خداوند زیبایی به شما عطا نکرده است سعی کنید خوب حرف بزنید.

۳۵- اگر به راه خود ایمان دارید ثابت قدم باشید.

۳۶- هر فکر آشفته‌ای که ذهن شما را به خود مشغول می‌سازد از خودتان

- دور کنید، هرچند به از دست دادن چیزهای گران‌بهایی باشید.
- ۳۷- اگر می‌خواهید در مبارزه زندگی پیروز شوید به نیروهای ذهنی خود فرصت استراحت بدهید.
- ۳۸- در هیچ مبارزه‌ای پشت خود را خالی نکنید زیرا شدیدترین ضربه‌ها از پشت سر وارد می‌شود.
- ۳۹- از قلب و مغز خود در جای مناسب خودش استفاده کنید و گرنه کارهایتان آشفته خواهند بود.
- ۴۰- اگر باسواد نیستید لااقل با ادب باشید.
- ۴۱- اگر می‌خواهید از ته دل بخندید، گریه کردن را فراموش کنید.
- ۴۲- برخلاف اعتقادات خود زندگی نکنید؛ چون طاقت فرساست.
- ۴۳- زمانی که احساس بر وجودتان مسلط شد، تصمیم نگیرید.
- ۴۴- برای این که فرد اینارگری باشید از حقوق خود نسبت به دیگران گذشت کنید.
- ۴۵- فرصت‌های زندگی را بخاطر خنده دیگران تلف نکنید بلکه نقش واقعی خود را ایفا کنید.
- ۴۶- آنان که عاشق سیر و سفرند در زندگی مردم دنیا شریک هستند.
- ۴۷- هرگز در خیالات به فکر رسیدن به خواسته‌های خود نباشید چون در صورت نائل نیامدن وقت خود را هدر داده‌اید.

۴۸- از امروز کاری را به فردا حواله نکنید؛ چون از پیشامدها باخبر نیستید چه بسا بدقول شوید.

۴۹- اگر در پی کسب الهام الهی هستید، باید به خدا ایمان داشته باشید.

۵۰- برخی از مفاهیم را بوسیله اضدادشان بشناسید مانند نور را از ظلمت، مهربانی را از کینه‌توزی، ثروت را از فقر.

۵۱- اگر کاری را شروع کرده‌اید به انجام برسانید، چون کار را شروع نکردن بهتر از ناقص گذاشتن آن است.

۵۲- خردمند از هر کسی مطلبی می‌آموزد، گاهی از یک پسر بچه بازیگوش تجربه‌ها کسب می‌کند.

۵۳- قبل از اینکه منتظر رحمت الهی باشید باید محل نزول رحمت الهی "دل" را پاک کنید.

۵۴- پیش از اینکه از کردار شما بدگویی کنند اعمال خودتان را ارزیابی کنید.

۵۵- به تحسین دیگران شاد و از انتقاد آنان ناراحت نشوید.

۵۶- مبارزه زندگی را با جنگ و دعوا و ستیزه اشتباه نگیرید چه بسا لازم است با قوی‌ترین دشمن خود "خویشان" تا پایان عمر همزیستی مسالمت‌آمیز داشته باشید.

۵۷- این که از گذشته خود عبرت بگیرید کاری پسندیده است اما در حسرت پشیمانی روزهای گذشته عمر را هدر ندهید.

- ۵۸- با انتخاب رنگ‌های مناسب به زندگی خود طراوت خاصی ببخشید.
- ۵۹- قبل از انجام هر کاری هدف خود را مشخص کنید و ارزیابی مناسبی از کار خود داشته باشید.
- ۶۰- از بخت و اقبال گلایه نکنید زیرا شانس نتیجه و عکس‌العمل رفتار شما در قبال دیگران است.
- ۶۱- انسان باید گاه مثل عقاب بلندپرواز، چون آهو تیزگام باشد تا به اهداف بلند خود نائل آید.
- ۶۲- هرگز روی احتمالات حساب باز نکنید کارها را بررسی کرده و با ایمان، به کار خود پردازید.
- ۶۳- یک خطیب چیره دست از دروغ پرهیز می‌کند چون شنوندگان زود به دروغ او پی می‌برند.
- ۶۴- پست‌ترین افراد، کسانی هستند که دیگران را احمق حساب کنند.
- ۶۵- قبل از اینکه دیگران شمارا دوست بدانند شما آنان را دوست بدانید تا محبوب دل‌ها شوید.
- ۶۶- اگر می‌خواهید با دیگران فرق داشته باشید، جایی که همه سکوت کرده و "آری" می‌گویند، شما بگویید: "نه".
- ۶۷- بهترین بخشش، این است که انسان وقت خودش را به دیگران اختصاص بدهد.

۶۸- زندگی مانند صفحه شطرنجی است که انسان مجبور است قواعد بازی را رعایت کند.

۶۹- آنان که می‌گویند زندگی مثل قانون جنگل است اشتباه فکر می‌کنند چون ما مجبور نیستیم مثل حیوانات وحشی باشیم.

۷۰- اشتباهات به نوبه خود متفاوتند: برخی از آنها قابل بخشودن هستند، اما بعضی هرگز قابل گذشت نیستند.

۷۱- اگر ترستان کم باشد عقب‌نشینی کردن نوعی تاکتیک است، اما اگر ترستان شدید شد قدرت فرار نخواهید داشت.

۷۲- خدا را دوست بدارید نه از این جهت که دیگران گفته‌اند، بلکه از این جهت که محرم اسراران اوست.

۷۳- اگر در جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنید پی به ارزش تفکرات شما نبردند، می‌توانید هجرت کنید.

۷۴- سعی نکنید مطلبی را چند بار برایتان تکرار کنند؛ چون برای عاقل یک اشاره بس است.

۷۵- قبل از اینکه از شما چیزی بخواهند آن را انجام دهید.

۷۶- آنان که تصور می‌کنند که می‌توانند همه چیز را با پول کسب کنند سخت در اشتباه هستند زیرا اموری چون شرافت، حیثیت با پول معاوضه نمی‌شوند.

۷۷- بعضی از مردم را می‌توان برای تمام عمر فریب داد و همه مردم را برای برخی مواقع، اما هرگز نمی‌توان تمام مردم را برای تمام عمر فریب داد.

۷۸- اگر می‌خواهید خداوند به مهمانی دل‌هایتان بیاید، دل‌هایتان را پاکیزه نگهدارید.

۷۹- علی‌رغم میل ما زندگی دو شق دارد یا باید شکارچی باشید، یا شکار؛ انتخاب با خود شماست.

۸۰- سه چیز را همواره مدنظر داشته باشید تا شکست نخورید: (باور نکن، خجالت نکش، گول نخور).

۸۱- دوست ناشایست چون تیغه قیچی می‌ماند که با هر رفت و آمدی عمر را می‌برد.

۸۲- عصبانیت کار بدی است مگر این که از روی تفکر و اندیشه نسبت به چیزی عصبانی باشید.

۸۳- کسانی را که سکوت می‌کنند بی‌سواد نپندارید بلکه شما شایسته صحبت‌های او نیستید.

۸۴- تنها زندگی کردن، عالی‌ترین شکل زندگی است اما هرگز امکان‌پذیر نیست.

۸۵- اگر می‌خواهید محبوب دل‌ها باشید به دیگران عشق بورزید.

۸۶- اگر عدالت خوب است، پس آن را در مورد دیگران عملی کنید.

- ۸۷- او جمیل است و محب للجمال کی جوان نو گزیند پیر زال
مولوی
- ۸۸- در هر مقامی که هستید ادب بیاموزید زیرا هر چه ادب داشته باشید باز کم است.
- ۸۹- انسان وقتی احساس پوچی کند از فرهنگ دیگران تقلید می کند.
- ۹۰- شوخی ها به نوبه خود متفاوتند: زیرا بعضی از آنها انسان را می خندانند، برخی انسان را پریشان می کنند و بعضی انسان را ویران می کنند.
- ۹۱- انسان یک حالتی دارد که قابل تحمل نیست و آن حالت این است که هرگز نمی تواند دیگران را تغییر دهد و خودش هم تحمل هم شکل شدن با دیگران را ندارد.
- ۹۲- بدترین شکل زندگی، آن است که برای دیگران زندگی کنید.
- ۹۳- از درو دیوار مردم بالا نروید تا از پنجره خانه تان وارد نشوند.
- ۹۴- ظلم؛ ظلم است هر چند به گرفتن قرص نانی باشد.
- ۹۵- خودفروشی انواعی دارد که یکی از آنها به خاطر دلخوش شدن به تحسین دیگران است.
- ۹۶- از اعتماد کردن به کارهای غیرمنتظره دیگران پرهیزید.
- ۹۷- از عالمانی که شکسته نفس هستند علم بیاموزید.
- ۹۸- از کسانی که خود گرفتار مرض اند ولی در فکر درمان دیگران هستند تعجب می کنم.

۹۹- وقتی به کسی نیکی کردید در فکر جبران نباشید.

۱۰۰- هرگز خودتان را برتر از استاد خود ندانید زیرا علم شما هرچه زیاد شود علم وی زیادتر خواهد شد.

۱۰۱- حرمت دیگران را نگهدارید تا عزیز جامعه خودتان باشید.

۱۰۲- تا حد ممکن از نزاع و دشمنی پرهیزید تا سالم بمانید.

۱۰۳- به عشق‌های زودگذر فریفته نشوید و عقل و منطق را بر زندگی حاکم کنید.

۱۰۰- بدانید عشق اقسامی دارد: چون عشق انسان به انسان؛ انسان به پدیده‌ها؛ انسان به خدا و عشق خدا به انسان؛ که قسم اخیر عالی‌ترین عشق‌هاست.

۱۰۱- اگر عشق مجازی انسان را به سوی خدا سوق ندهد هوسی بیش نیست.

۱۰۲- آثار خرابی جنایتکاران و حاکمان خیلی کمتر از آثار عالمان و دانشمندانی است که اعتقاد مردم را غارت می‌کند.

۱۰۳- با آنان که همواره از زندگی شکایت می‌کنند دوستی نکنید زیرا خداوند با آن همه نعمت و احسانش نتوانسته آنان را راضی کند.

۱۰۴- بعضی از تصاویر و نقاشی‌ها هرچند بی‌روح هستند ولی دنیایی سخن برای گفتن دارند.

- ۱۰۵- شعر ندای معنوی وجدان‌های بیدار است.
- ۱۰۶- به الهامات الهی که هر روز بر دل‌هایتان نازل می‌شود توجه کنید
- ۱۰۷- گاهی احساس می‌کنید کاری برایتان تکراری است یا قبلاً با عین آن کار برخورد کرده‌اید که این وضعیت حکایت از آن دارد که الهامی به شما می‌شود آن را دریابید.
- ۱۰۸- کسی که شما را به خدا نزدیک می‌سازد از دست ندهید.
- ۱۰۹- آن که با احساسات شما بازی می‌کند، شما را به بازی می‌گیرد اما کسی که با اعتقاد شما بازی می‌کند با خدا دشمنی می‌ورزد.
- ۱۱۰- هیچ خنده‌ای، بدون گریه، هیچ گریه‌ای، بدون خنده نیست.
- ۱۱۱- زیبایی به ظاهر انسان نیست زیرا از عدالت خدا دوراست که کسی را زشت یا زیبا خلق کند.
- ۱۱۲- وقتی در انجام کاری دلتان رضایت نداد، آن را انجام ندهید.
- ۱۱۳- پیش از این که از این و آن خرده‌گیری کنید خودتان را ارزیابی نمایید.
- ۱۱۴- عجله با شتاب خیلی فرق دارد؛ در کار خیر سرعت عمل داشته باشید.
- ۱۱۵- از دشمنان خودتان نترسید بلکه از دوستان دشمن صفت خود بهراسید.
- ۱۱۶- به حرف‌های شیرین کسی که او را نمی‌شناسید اعتماد نکنید.
- ۱۱۷- پندارتان را پاکیزه نگهدارید چراکه کردارتان ناشی از پندار شماست.

۱۱۸- هر خصلت بدی که در دیگران می‌بینید و از آن متنفر می‌شوید، از همان خصلت‌ها دوری کنید.

۱۱۹- از مصاحبت با شراب‌خوار پرهیزید چون وقتی مست شود حیا حرمت خانوادگی شما را نگه نمی‌دارد.

۱۲۰- شکوهی که از هنر و دانش به دست آید هرگز زوال نمی‌پذیرد.

۱۲۱- ثروت به انسان آرایش ظاهری می‌دهد، اما علم عزت و سربلندی می‌بخشد.

۱۲۲- ثروتمندان را عده خاصی دوست دارند اما عالمان همواره در دل مردم جای دارند.

۱۲۳- آیا ثروتمندی دیده‌اید که بنای یادبودی برایش بسازند؟

۱۲۴- حکیمانه سخن بگویید تا گفتارتان را در دل‌ها بنگارند.

۱۲۵- درستکاری ظاهراً مشقاتی دارد؛ ولی وجدان آدمی را راحت نگه می‌دارد.

۱۲۶- عدد نعمت‌های خدا قابل شمارش نیست اگر باور ندارید به ستارگان آسمان نگاه کنید.

۱۲۷- یک چیز را فراموش نکن آنان که رفتند چیزی از مال دنیا با خود نبردند.

۱۲۸- به اطرافیان خود زخم زبان نزنید زیرا جراحت آن بهبود حاصل

نمی‌کند.

۱۲۹- بعضی از مردم نخست سخن می‌گویند سپس به اثرات عواقب آن متوجه می‌شوند؛ اما شما پیش از سخن گفتن به عواقب آن بیندیشید.

۱۳۰- در فکر گول زدن مردم نباشید زیرا هر دروغی روزی برملا می‌شود.

۱۳۱- با مردم نیک سخن بگویید زیرا مدارا کردن با مردم از موهبت‌های الهی است که به بندگان ارزانی می‌گردد.

۱۳۲- "هنر" تنها سکه‌ای است که در هر سرزمینی رایج است.

۱۳۳- اگر پیشگویان قادر به آینده‌گویی بودند همه آنان ثروتمند می‌شدند.

۱۳۴- همانطور که نمی‌توانید قیافه خودتان را در آب گل‌آلود ببینید خدا را نیز نمی‌توانید با ذهن آشفته ببینید.

۱۳۵- با فرصت‌هایی که برای شما پیش می‌آید چانه‌زنید.

۱۳۶- گرفتار زندان شدن، از افتادن به آن ترسناک‌تر است.

۱۳۷- گاهی آنقدر تند حرکت می‌کنیم که روح ما از کارمان با خبر نمی‌شود.

۱۳۸- آنجا که نیرو و قدرت خراب می‌کند لطافت و مهربانی می‌تراشد.

۱۳۹- گاهی از ترس کوچک شدن رشد نمی‌کنیم و از خوف گریه نمی‌خندیم.

۱۴۰- هرکس به خاطر خود دزدی کند از هر کسی دزدی خواهد کرد.

۱۴۱- چه بسا وقتی دوستی را از دست دادیم قدرش را می‌دانیم.

۱۴۲- بعضاً وقتی پاسخ پرسش‌های خود را پیدا می‌کنیم ولی پرسش‌های ما عوض می‌شوند.

۱۴۳- از طریق مغز در فکر یافتن خدا نباشید زیرا خدا از طریق قلب بر انسان وارد می‌شود.

۱۴۴- کسانی هستند که فکر می‌کنند می‌توانند دنیا را دگرگون کنند، اما اگر خودشان را متحول سازند شاهکار کرده‌اند.

۱۴۵- هر سستی که انسان را به رشد و تعالی برساند مقبول جامعه خواهد بود.

۱۴۶- آنچه را که یک لبخند انجام می‌دهد هیچ قدرتی نمی‌تواند انجام دهد.

۱۴۷- آن بنای دوستی که با یک لبخند شکل می‌گیرد هیچ معماری نمی‌تواند مثل آن را بنا کند.

۱۴۸- بدانید دعای معلم بیشتر از پدر و مادر تاثیر دارد.

۱۴۹- اگر آدم نیکوکاری هستید مغرور نشوید چون به تکالیف خود عمل کرده‌اید.

۱۵۰- آنان که از شغل خود ناراضی هستند اگر دوباره متولد شوند همان کاری را انجام می‌دهند که اکنون می‌کنند.

۱۵۱- روح انسان هر چند در توحش و اوج قساوت باشد مجذوب زیبایی و عدالت است.

«امرسون»

۱۵۲- از کسانی که به چیزی اعتقاد ندارند بپرهیزید؛ چون خیلی ترسناک هستند.

۱۵۳- آنقدر زیاده‌گویی نکنید که از سخن گفتن شما ملول شوند.

۱۵۴- "خوب حرف زدن" لازمه "حرف خوب زدن" است.

۱۵۵- در آغاز سخنرانی، شنوندگان را نخندانید و از بیان حکایات و فکاهیات بپرهیزید.

۱۵۶- پیش از این که به کودکان چیزی بیاموزید با آنان دوستی کنید.

چون که با کودک سرو کارت فتاد

پس زبان کودکی باید گشاد

۱۵۷- برای این که مالک دل‌ها شوید باید دل دیگران را بدست آورید.

۱۵۸- برای بدست آوردن هر چیزی باید بهای مناسبی پردازید ولی برای بدست آوردن دل‌ها باید دل بدهید.

۱۵۹- سعی کنید در زندگی پیام داشته باشید.

۱۶۰- بیشتر ناراحتی‌های ما، از این است که دوست داریم همه مثل ما فکر کنند.

۱۶۱- برای نابودی "جنگ"، همواره مبارزه کنید.

۱۶۲- اگر به کسی که سزاوار احترام است بی‌حرمتی روا داریم به شخصیت خودمان لطمه زده‌ایم.

- ۱۶۳- انسان در زندگی در حال مبارزه است ولی از جنگ بیزار است.
- ۱۶۴- به "سازمان ملل"، باید "سازمان دول" گفت زیرا آنقدر که به منافع دولت‌ها می‌اندیشد به ملت‌ها فکر نمی‌کند.
- ۱۶۵- گاهی صدای خوبی، قومی را به معراج می‌رساند.
- ۱۶۶- برای اینکه زیبا باشید، خودتان را آرایش ندهید بلکه فکرتان را عوض کنید.
- ۱۶۷- اگر خواستید شخصیت و هویت خود را بفروشید، لااقل در گرو کمالات انسانی بگذارید.
- ۱۶۸- به حقوق دیگران تجاوز نکنید تا انسان متعادلی باشید.
- ۱۶۹- آنقدر آدم خوب پیدا نمی‌شود که انسان به کوچک‌ترین محبتی شیفته دیگران می‌شود.
- ۱۷۰- آنان که به وظایف خود عمل می‌کنند، آدم‌های برتری نیستند بلکه افراد عادی هستند.
- ۱۷۱- اگر دیگران جرأت کردند تا بر شما ایراد بگیرند، بدانید آدم منصفی هستید.
- ۱۷۲- اگر خواستید از صداقت کسی آگاه شوید ببینید آیا هنگام صحبت کردن از دیگران بیشتر صحبت می‌کنند یا فرصت سخن گفتن را به دیگران می‌دهند.

۱۷۳- سیاست آن نیست که در افکار دیگران حل شوید بلکه بهترین سیاست آن است که به هر روشی دیگران را ادب کنید.

۱۷۴- در فکر آن نباشید که شما را دوست بدارند چون به تکامل نمی‌رسید و مثل مردابی متعفن می‌گردید.

۱۷۵- اگر می‌خواهید از فرهنگ کسی آگاه شوید، به انتخاب رنگ و شیوه لباس پوشیدن و نحوه سخن گفتن او توجه فرمایید.

۱۷۶- اگر از شما خواهشی کردند که برایتان مقدور است، آن را انجام دهید در غیر این صورت عذاب روحی خواهید کشید.

۱۷۷- بهترین شیوه تربیت با تشویق است نه با تنبیه و خشونت.

۱۷۸- یک معلم باید بداند به تعداد نفرات دانش آموزان شیوه‌های تربیتی متناسب آگاه باشد.

۱۷۹- هرگاه نصیحت شما مؤثر واقع نشد وقت خودتان را تلف نکنید.

۱۸۰- اگر با کسی دشمنی کردید با پرخاش و خشونت از او انتقام نگیرید بلکه با محبت او را مجروح سازید.

۱۸۱- اگر می‌خواهید به صداقت کسی آگاه باشید، از او چیزی بخواهید در صورت بهانه نیاوردن بدانید دوست صمیمی شماست.

گر بگویی به دوست برجه "هین" گوید او تا کجا بگو بنشین

- ۱۸۲ - اگر می‌خواهید از کسی چیزی بگیرید از او حکمت بیاموزید.
- ۱۸۳ - ثروت هر چند چشمگیر است؛ ولی خیره‌کننده است.
- ۱۸۴ - هرگز ثروت را با دانش مقایسه نکنید زیرا ثروت را می‌توان از هر مزبله‌ای بدست آورد ولی کسب علم فقط از مکتب دانش امکان‌پذیر است.
- ۱۸۵ - برای اینکه عزت نفس خودتان را حفظ نمایید از دیگران چیزی نخواهید.
- ۱۸۶ - اگر می‌خواهید با نشاط زندگی کنید به گذشته فکر نکنید.
- ۱۸۷ - اگر پول ندارید، اگر زیبایی ندارید، مهم نیست اما اگر قدرت سخن گفتن نداشته باشید بدانید چیزی ندارید.
- ۱۸۸ - ای کاش آنان که همواره عهده‌دار فن معلمی هستند به رمز موفقیت خود در دانستن آیین سخنرانی پی می‌بردند.
- ۱۸۹ - هنر "سخن گفتن" عالی‌ترین نمودار زندگی شریف آدمی است.
- ۱۹۰ - از کاسه شکسته نخیزد صدا درست
احوال ما بپرس که دل شکسته‌ایم
- ۱۹۱ - آنان که متعالی فکر می‌کنند همواره با افکار جامعه در تضادند.
- ۱۹۲ - اگر ثروتمندان می‌توانستند از ثروت خود استفاده کنند، هرگز ثروتمند نمی‌شدند.
- ۱۹۳ - شناخت زیبایی به بهتر زندگی کردن انسان کمک می‌کند.

- ۱۹۴- برای رسیدن به موفقیت همواره حرکت کنید.
- ۱۹۵- انسان، هرچند اشرف مخلوقات است؛ اما بعضی از اخلاق پسندیده را باید از جانوران یاد بگیرد: وفاداری را از سگ، نجابت را از اسب، مهربانی را از کبوتر، حیا و شرم را از کلاغ و شجاعت را از شیر.
- ۱۹۶- اگر می‌خواهید بدون آشفتگی زندگی کنید، آقای خودتان باشید.
- ۱۹۷- اگر به راه خود ایمان دارید به نظرات دیگران توجه نکنید.
- ۱۹۸- در صورت داشتن حسن نیت به افکار دیگران، آدم منطقی هستید.
- ۱۹۹- در فکر جمع‌آوری نکات ضعف دیگران نباشید زیرا این عمل نقطه ضعف شماست.
- ۲۰۰- برای این که کینه و کدورت را از دل بیرون کنید، ریاضت بکشید و اعتماد به نفس داشته باشید.
- ۲۰۱- آنقدر قوی باشید تا بتوانید از گناهان دیگران بگذرید.
- ۲۰۲- زندگی در زیر درختانی که از کنار آن نهرها جاری است لذت‌بخش است اما اگر به فکر ویرانه‌ها باشید برایتان ناخوشایند خواهد بود.
- ۲۰۳- اگر می‌خواهید از پشت خنجر نخورید از گناهان دیگران بگذرید.
- ۲۰۴- اگر می‌خواهید عالم باشید کم حرف بنید.
- ۲۰۵- اگر از لطف و کرم خداوند مأیوس هستید مطمئناً آنتن گیرنده خود را به سوی خدا تنظیم نکرده‌اید.

۲۰۶- درصدد تحسین افراد بزرگ، نباشید بلکه تلاش کنید تا خودتان از نوابغ باشید.

۲۰۷- اگر در پی آگاهی از فرهنگ کسی هستید به آداب معاشرت وی توجه نمایید.

۲۰۸- پیشداوری کردن در خصوص افراد، ناشی از ضعف اراده و نادانی ماست.

۲۰۹- معلم، چون چهار فصل است یعنی: مثل بهار شاد و با نشاط؛ مانند تابستان گرم و پرحرارت، مثل پاییز افسرده و خزان و چون زمستان استوار و باصلابت.

۲۱۰- دوست داشتن پیش از این که به کلام درآید از طریق چشم مخاברה می‌شود.

۲۱۱- دوری جستن از مردم، انسان را به انزوا می‌کشاند.

۲۱۲- هرگاه احساس تنهایی کردید با خدا مثل یک دوست درد دل کنید.

۲۱۳- هیچ کس از اطرافیان رضایت کامل نخواهد داشت اگر غیر از این بود باور نکنید.

۲۱۴- اگر کسی از شما طوری تعریف کرد که خودتان نیز باور نکردید بدانید اظهارات طرف مقابل مغرضانه است.

۲۱۵- در حسرت زندگی دیگران نباشید چون توان رسیدن بدان را ندارید و

خود را آشفته می‌کنید.

۲۱۶- من تعجب می‌کنم از این که انسان هر کاری را با آموزش قبلی انجام می‌دهد ولی تربیت انسان را بدون هیچ تمرین و تعلیماتی شروع می‌کند.

۲۱۷- آنان که از دیگران بدگویی می‌کنند و از کسی راضی نیستند بی‌شک آدم متعادلی نیستند.

۲۱۸- زیبایی‌های جهان ناشی از قدرت مطلق خداست.

۲۱۹- آنان که خدا را انکار می‌کنند، هرگز نمی‌توانند مرگ و نابودی را از زندگی خویش حذف نمایند تا ادعای خود را ثابت کنند.

۲۲۰- گاهی دولت‌ها، با نام ملت‌ها مردم را نابود می‌کنند.

۲۲۱- انسان متمدن باید همزیستی مسالمت‌آمیز را از حیوانات یاد بگیرد.

۲۲۲- خیلی بندرت اتفاق می‌افتد که حیوانی هم‌جنس خود را نابود کند.

۲۲۳- زندگی در قرن ما واقعاً مشکل است زیرا اگر به کسی نیکی کنی می‌گویند وظیفه‌اش است اگر محبت نکنی بدگویی می‌کنند.

۲۲۴- هرگز از احترام به معلم خود غفلت نکنید زیرا بی‌احترامی به وی ناشی از نهایت جهل و خواری است.

۲۲۵- علمی که انسان را به کمال نرساند حيله‌ای بیش نیست.

۲۲۶- پست‌ترین حیوانات در نظر انسان خوک‌ها هستند اما چه بسا خوک‌هایی که از بیشتر انسان‌ها بهترند.